

Feudalizmus (vagy hűbéri rendszer, hűbériség):

- társadalmi, - jogi, - gazdasági és - politikai berendezkedés
- alapja a föld birtoklása

Az uralkodó a **földbirtokok** jelentős részét **hozzá hűséges előkelőknek adományozta**.

- VI-VII. század: **beneficium**
 - az uralkodó által adományozott birtok
 - nincs kötelezettség
 - nem örökíthető
- VIII-IX. század: **feudum**
 - katonai szolgálatra kötelezett földadomány
 - szabadon örökíthető

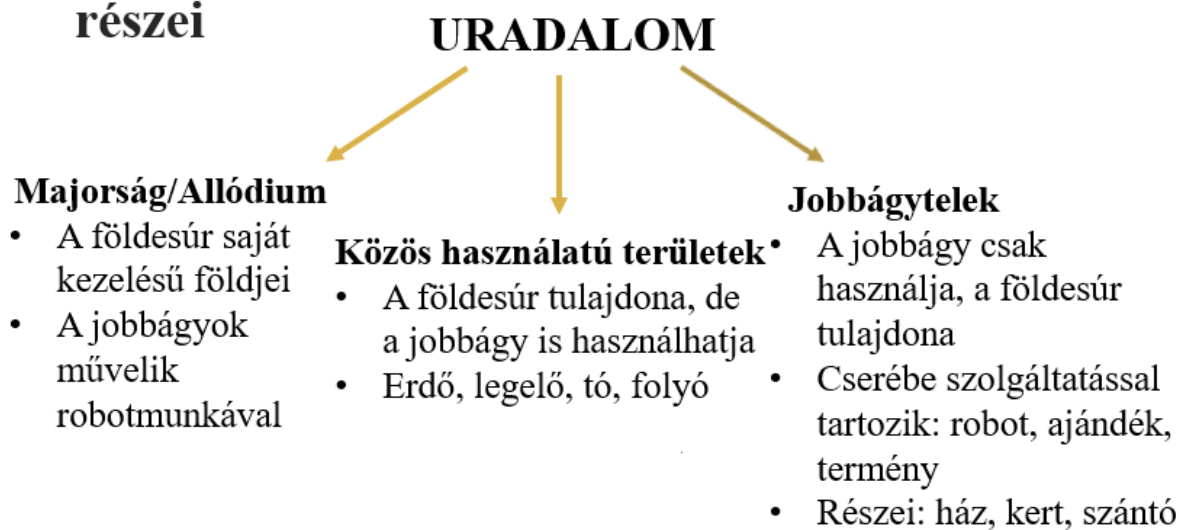
Ezt a nemességen belül létrejövő viszonyrendszert nevezik **hűbériségnek**. Ennek keretében a **hűbérúr**, a **senior** földbirtokot adományoz a **hűbéresnek**, a **vazallusnak**.

A földbirtokos, ha birtoka mérete ezt megengedte, **továbbadományozhatta** annak részeit, hasonló módon és feltételek mellett, mint ahogy ő kapta. → **hűbéri láncolat** is létrejöhetett, hierarchikus alá-fölé rendeltséget kialakítva. A hűbéri hierarchia csúcsán a király állt.) → benne valaki egyszerre hűbérúr és hűbéres, az alján csak hűbérese

Az uradalom= Önellátó nagybirtok

- az uradalom önellátásra rendezkedett be (naturalis gazdálkodás), az **uradalomhoz tartozó parasztok megtermelték a szükséges mezőgazdasági termékeket, és előállították** – háziipari szinten – a **kézművestermékeket is**
- **központja az udvarház**: itt tartózkodott a földesúr vagy megbízottja a fegyveres kísérettel és a szolgánpékkal. A X. századtól az uradalom központja egyre inkább a fából és/vagy kőből épült **vár** volt

Az uradalom részei

az itt megtermelték teljes egészében a földesurat illeték

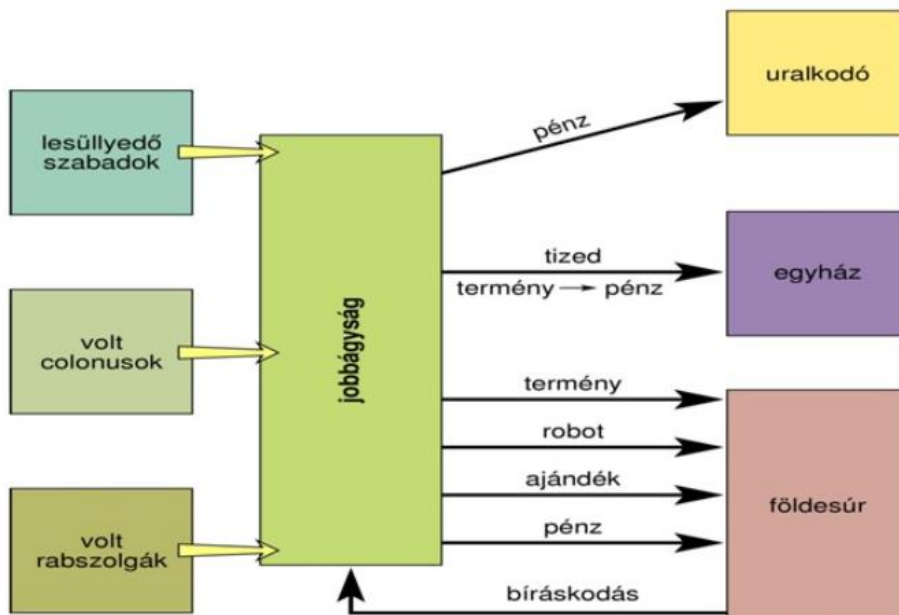
A parasztek kötelezettségei földesurakkal szemben:

- terményhányad (természetben)-kilenced
- pénzadó
- ajándék (a földesúr életének nagyobb eseményeikor)
- robot a majorsági földeken (munkajáradék)
- speciális adófajták:
 - holt kéz – a parasztk vagyonának legértékesebb darabja a földesurat illeti
 - első éjszaka joga – a jobbágy házasságkötése esetén a nászéjszaka joga a földesurat illette (általában pénzzel megváltható volt)

A földesurat bizonyos előjogok is megillették a birtokán, ún. banalitások, földesúri monopóliumok:

- kocsmatartás
- mészárszék tartása
- sör- és pálinkafőzés
- malomtartás

A földesúr bíraskodott a jobbágyságot felett (úriszék)

Földművelési módok

Talajváltó gazdálkodás

- A földet kimerülésig használják, majd újat vetnek be

Kétnyomásos gazdálkodás

- A földet két részre osztják
- Az egyiket bevetik, a másikat ugaron hagyják
- Felváltva használják

Háromnyomásos Gazdálkodás

- A földet három részre osztják
- Egyiket ősszel, másikat tavasszal vetik be, a harmadik ugar
- Évente cserélik

b) Új találmányok megjelenése:

Az új szántóföldek feltörése új találmányokat kívánt meg:

① Az **ökör helyett lovat** kezdték el igavonásra használni.

<p>② nehézeke (vasból):</p> <ul style="list-style-type: none">• a keményebb, sziklás talajokat is fel tudják szántani• a faeke csak a lazább talajokkal bírt	<p>③ szügyhám: (a nyakhám helyett)</p> <ul style="list-style-type: none">• a nyak helyett a szügyre teszik a hámot• oka: a nehézeke húzása miatt a ló ne fulladjon meg	<p>④ patkó:</p> <ul style="list-style-type: none">• védi a lovak lábát a kemény talajokon is• a honfoglaló magyarok terjesztették el Európában
		

Eszközök fejlődése a mezőgazdaságban

Eszköz	Miért hasznos?
Fordító nehézeke	<ul style="list-style-type: none">• Keményebb, kötöttebb földet is felszántotta• Megfordította a földet → felülre kerül az alsó, pihent föld• Mélyebbre szánt
Borona	<ul style="list-style-type: none">• Szántás után lazítja a földet
Szügyhám (elődje a nyakhám)	<ul style="list-style-type: none">• Nő az állat igaereje